

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	4Cdo/233/2020
Identifikačné číslo spisu:	6717211993
Dátum vydania rozhodnutia:	24.08.2022
Meno a priezvisko:	Mgr. Dušan Čimo
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2022:6717211993.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v spore žalobkyne X. R., trvale bytom v Q. XXX, zastúpenej JUDr. Ľubomírom Ivanom, advokátom vo Zvolene, Námestie SNP 41, proti žalovaným 1/ IRON ART, a.s., so sídlom v Hontianskych Tesároch 171, IČO: 31 698 484, zastúpenej splnomocnenkyňou Aequitas s.r.o., so sídlom v Banskej Bystrici, Dolná 19, IČO: 36 628 841 a 2/ UNIOS s.r.o., so sídlom vo Zvolene, Jesenského 3630, IČO: 36 042 731, o určenie práva spoluvlastníctva k nehnuteľnostiam, vedenom na Okresnom súde Zvolen pod sp. zn. 14C/47/2017, o dovolaní žalobkyne proti rozsudku Krajského súdu v Banskej Bystrici z 21. novembra 2019 sp. zn. 16Co/340/2018, takto

rozhodol:

Rozsudok Krajského súdu v Banskej Bystrici z 21. novembra 2019 sp. zn. 16Co/340/2018 z r u š u j e a vec mu vracia na ďalšie konanie.

Odôvodnenie

1. Okresný súd Zvolen (ďalej tiež len „súd prvej inštancie“) rozsudkom z 26. júna 2018 č. k. 14C/47/2017-129 zamietol žalobu, ktorou sa žalobkyňa na žalovaných domáhala určenia, že je podielovou spoluvlastníčkou nehnuteľností (pozemkov) v katastrálnom území Z., bližšie identifikovaných v žalobe (ďalej tiež len „sporné nehnuteľnosti“) so spoluvlastníckym podielom o veľkosti XXX/XXXXX-ín a vyslovil, že obe žalované majú voči žalobkyni nárok na náhradu trov konania v rozsahu 100%. V rozsudku právne zdôvodnenom (pokiaľ šlo o vec samu) ust. § 137 písm. c/, § 150 ods. 1, §§ 151 a 154 a § 185 ods. 1 a 2 Civilného sporového poriadku (zákona č. 160/2015 Z. z. v znení zákona č. 87/2017 Z. z. a dnes už i ďalších zmien a doplnení, ďalej tiež len „C. s. p.“); §§ 39, 41, 129 a 130, § 132 ods. 1, § 133 ods. 2, § 134 ods. 1 až 3 a § 868 Občianskeho zákonníka (zákona č. 40/1964 Zb. v znení neskorších zmien a doplnení, ďalej tiež len „O. z.“) a § 8 ods. 1, § 9 ods. 8 a § 13 ods. 1 a 2 zákona č. 97/2013 Z. z. o pozemkových spoločenskách (taktiež v znení neskorších zmien a doplnení) dospel k záveru o nedôvodnosti žaloby. Za dôvodné síce podľa neho nešlo považovať námietky žalovaných nedostatkom a/ naliehavého právneho záujmu žalobkyne na požadovanom určení a b/ jej vecnej (tzv. aktívnej) legitímácie (v prvom prípade pre nepopierateľný stav právnej neistoty medzi stranami sporu, daný dotknutím žalobkyne osvedčením o vydržaní sporných nehnuteľností žalovanou 2/ a neexistenciou iného právneho prostriedku ochrany, v druhom potom pre nemožnosť nadobudnutia synom žalobkyne

F. R. - od žalobkyne - aj spoluvlastníckeho podielu na sporných nehnuteľnostiach, tu opäť pre dotknutie práva spoluvlastníctva žalobkyne osvedčením o vydržaní už v roku 2009 a z toho plynúci nedostatok jej oprávnenia nakladať so spornou nehnuteľnosťou v roku 2017) a nepreukázaním stavu dobromyseľnosti žalovanej 2/ (ako predpokladu jej oprávnenej držby smerujúcej k vydržaniu), v záujme spravodlivého usporiadania veci však i s odkazmi na časť judikatúry Ústavného súdu Slovenskej republiky (ďalej tiež len „ústavný súd“), reprezentovanú jeho nálezom sp. zn. I. ÚS 549/2015, považoval za opodstatnené poskytnutie ochrany žalovanej 1/ a k o dobromyseľnej nadobúdateľke sporných nehnuteľností (uprednostnenie princípu dobrej viery ďalšieho nadobúdateľa pred ďalším princípom „nemo plus iuris ad alium transfere potest quam ipso habet“, t. j. že nikto nemôže na iného previesť viac práv, než má on sám).

2. Krajský súd v Banskej Bystrici (ďalej tiež len „odvolací súd“ a spolu so súdom prvej inštancie tiež len „nižšie súdy“) na odvolanie žalobkyne rozsudkom z 21. novembra 2019 sp. zn. 16Co/340/2018 I. rozsudok súdu prvej inštancie podľa § 387 ods. 1 aj 2 C. s. p. potvrdil, II. žalobkyni uložil povinnosť „nahradiť“ (správne „zaplatiť“ - pozn. Najvyššieho súdu Slovenskej republiky, ďalej tiež len „najvyšší súd“ alebo „dovolený súd“) žalovanej 1/ náhradu trov odvolacieho konania v rozsahu 100% a III. žalovanej 2/ nepriznal nárok na náhradu trov (tu správne len „náhradu trov“) odvolacieho konania. V odôvodnení svojho rozsudku nad rámec poukazu na skutkové i právne závery súdu prvej inštancie a stotožnenie sa s nimi doplnil, že žalobkyňou preferované rozhodnutie najvyššieho súdu (sp. zn. 3 Cdo 223/2016) vychádzalo z odlišného skutkového stavu a použiteľným na tentoraz posudzovaný prípad nebolo i pre nevyporiadanie sa ním s novšou judikatúrou ústavného súdu, naopak závery súdu prvej inštancie podporujú aj rozhodnutia ústavného súdu sp. zn. I. ÚS 151/2016 a najvyššieho súdu sp. zn. 1 ObdoV 15/2017 a takýto prístup k ochrane zodpovedá aj úprave z § 124 O. z., čl. 20 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ústavný zákon SNR č. 460/1992 Zb. v znení neskorších ústavných zákonov) a čl. 11 ods. 1 Listiny základných práv a slobôd (uvedenej ústavným zákonom č. 23/1991 Zb.). Výslovne sa vyjadril tiež k požiadavke žalobkyne na jej upovedomenie o mieste a čase verejného vyhlásenia rozsudku (z odvolania) a to tak, že tejto vyhovel zverejnením údajov na úradnej tabuli súdu a webovom sídle ministerstva spravodlivosti a povinnosť tak urobiť aj elektronickými prostriedkami by mal len v prípade príslušnej žiadosti strany, ktorej tu ale podľa neho nebolo.

3. Proti takémuto rozsudku odvolacieho súdu podala žalobkyňa (ďalej tiež „dovolateľka“) dovolanie, ktorým navrhla zrušenie rozsudku s vrátením veci odvolaciemu súdu na ďalšie konanie. Prípustnosť dovolania vyvodzovala z ust. § 421 ods. 1 písm. a/ C. s. p. (explicitne) aj § 420 písm. f/ rovnakého zákona (implicitne). Právnou otázkou riešenou podľa nej odvolacím súdom odklonom od ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu, je práve otázka možnosti uprednostnenia princípu ochrany dobromyseľného ďalšieho nadobúdateľa nehnuteľnosti pred princípom „nemo plus iuris...“ (ochrany pôvodného vlastníka), pričom okrem zotrvania na názore o použiteľnosti rozhodnutia najvyššieho súdu sp. zn. 3 Cdo 223/2016 aj v tentoraz prejednávanej veci je tu i ďalšie rozhodnutie ústavného súdu, uprednostňujúce princíp „nemo plus iuris...“ (poukaz na nález I. ÚS 726/2016). V prípade dovolaním vytknutej tzv. zmätočnosťnej vady namietala, že nie je pravdivým záver odvolacieho súdu, podľa ktorého o doručovanie aj elektronickými prostriedkami nepožiadala, čoho svedectvom sú posledné dva odseky jej odvolania (citované tiež dovolaním).

4. Žalovaná 1/ navrhla dovolanie odmietnuť, resp. ho zamietnuť (?) prakticky pre názor o nedostatočnom vymedzení uplatnených dovolacích dôvodov, resp. pre názor o správnosti rozsudkov nižších súdov a ich súlade s relevantnou judikatúrou.

5. Žalovaná 2/ dovolací návrh nepodala.

6. Najvyšší súd ako súd dovolací (§ 35 C. s. p.) po zistení, že dovolanie podala v zákonnej lehote (§ 427 ods. 1 C. s. p.) strana sporu, v ktorej neprospech boli vydané rozhodnutia oboch nižších súdov (§ 424 C. s. p.) a to za splnenia tiež podmienky jej zastúpenia a spisovania dovolania v súlade so zákonom (§ 429 ods. 1 C. s. p.) skúmal, či sú splnené aj ďalšie podmienky dovolacieho konania a predpoklady prípustnosti dovolania. Postupom bez nariadenia pojednávania (§ 443, časť vety pred bodkočiarkou C. s.

p.) pritom dospel k záveru, že dovolanie treba považovať za prípustné a tiež za dôvodné (nakolko výrazom ustálenej rozhodovacej praxe dovolacieho súdu bez potreby na ňom čokoľvek meniť v tejto veci je tiež záver, že v prípadoch opretia dovolania o vady zmätočnosti idú prípustnosť a dôvodnosť dovolania takpovediac ruku v ruku - čo znamená, že ak je dovolanie prípustné, teda je zistená existencia takýmto podaním vytýkanej vady, musí byť aj dôvodné a to isté platí aj naopak, t. j. že i medzi pojmy „nepřípustnosť“ a „nedôvodnosť“ dovolania tu možno vložiť obrazné znamienko rovnosti).

7. V danom prípade dovolateľka vyvodzovala prípustnosť dovolania (o. i.) z ustanovenia § 420 písm. f/ C. s. p., podľa ktorého dovolanie je prípustné proti každému rozhodnutiu odvolacieho súdu vo veci samej alebo ktorým sa konanie končí, ak súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces (čo platí navzdory tomu, že v dovolaní takéto ustanovenie výslovne zmienené a tým skôr nie citované nebolo).

8. Dovolanie prípustné podľa § 420 možno odôvodniť tým, že v konaní došlo k vade uvedenej v tomto ustanovení (§ 431 ods. 1 C. s. p.) a dovolací dôvod sa vymedzí tak, že dovolateľ uvedie, v čom spočíva táto vada (§ 431 ods. 2 C. s. p.).

9. Hlavnými znakmi, ktoré charakterizujú procesnú vadu uvedenú v § 420 písm. f/ C. s. p., sú a/ zásah súdu do práva na spravodlivý proces, b/ nesprávnosť procesného postupu súdu reprezentujúceho takýto zásah a c/ dôsledok postupu v podobe znemožnenia ním procesnej strane, aby svojou procesnou aktivitou uskutočňovala jej patriace procesné oprávnenia a to v takej miere (intenzite), že tu už treba hovoriť o porušení práva na spravodlivý proces. Podstatou práva na spravodlivý súdny proces je možnosť fyzických a právnických osôb domáhať sa svojich práv na nestrannom súde a v konaní pred ním využívať všetky právne inštitúty a záruky poskytované právnym poriadkom; integrálnou súčasťou tohto práva je právo na relevantné, zákonu zodpovedajúce súdne konanie. Pod porušením práva na spravodlivý proces v zmysle vyššie citovaného ustanovenia § 420 písm. f/ C. s. p. treba rozumieť nesprávny procesný postup súdu spočívajúci predovšetkým v zjavnom porušení kogentných procesných ustanovení, ktoré sa vymyká nielen zo zákonného, ale aj z ústavnoprávneho rámca a ktoré (porušenie) tak zároveň znamená aj porušenie ústavou zaručených procesných práv spojených so súdnou ochranou práva. Ide napr., o právo na verejné pojednanie veci za prítomnosti strany sporu (čo logicky predpokladá jej riadne upovedomenie o úkonoch s právom takejto prítomnosti, predvolanie na pojednávanie i na prípadné verejné vyhlásenie rozhodnutia bez nariadenia pojednávania z toho nevynímajúc), právo vyjadriť sa ku všetkým vykonávaným dôkazom, právo na riadne odôvodnenie rozhodnutia, na predvídateľnosť rozhodnutia, na zachovanie rovnosti strán v konaní, na relevantné konanie súdu spojené so zákazom svojvoľného postupu a na vecné rozhodnutie o riadne uplatnenom nároku spojené so zákazom denegatio iustitiae (odmietnutia spravodlivosti).

10. Z vyššie uvedeného odôvodnenia vyplýva, že dovolateľka prípustnosť dovolania v časti opieranej (nech aj nevýslovne) o ustanovenie § 420 ods. 1 písm. f/ C. s. p. odôvodnila argumentáciou, že v čase pristúpenia odvolacieho súdu k verejnému vyhláseniu napadnutého rozsudku bez nariadenia pojednávania neboli splnené podmienky pre takéto rozhodovanie, keďže vec prejednávajúcemu senátu odvolacieho súdu bola (musela byť) z obsahu spisu známa jej požiadavka na komunikáciu s ňou aj elektronicky („V tejto právnej veci si týmto dovoľujem konajúci súd požiadať o doručovanie aj elektronickými prostriedkami, a to na e- mailovú adresu advokat@akivan.sk, resp. do elektronickej schránky č. E0006574251. Vzhľadom na vyššie uvedené si týmto dovoľujem odvolací súd požiadať o to, aby ma upovedomil o mieste a čase verejného vyhlásenia rozsudku odvolacieho súdu v tejto veci“ - doslovne citované z dovolania, v tejto súvislosti porovnaj č. l. 157 p. v. a 158 spisu).

11. Podmienky rozhodnutia súdom za pomoci inštitútu verejného vyhlásenia rozsudku (bez nariadenia pojednávania) v režime aktuálnej procesnej úpravy (platnej a účinnej i v čase rozhodovania odvolacieho súdu v prejednávanej veci) vymedzuje ustanovenie § 219 ods. 3 C. s. p., podľa ktorého vo veciach, v ktorých súd rozhoduje rozsudkom bez nariadenia pojednávania, oznámi miesto a čas verejného vyhlásenia rozsudku na úradnej tabuli súdu a na webovej stránke príslušného súdu v lehote najmenej päť

dni pred jeho vyhlásením; pričom ak o to strana požiada, súd jej oznámi miesto a čas verejného vyhlásenia rozsudku aj elektronickými prostriedkami a to v spojení s ustanoveniami § 177 ods. 2 písm. c/ C. s. p. (podľa ktorého pojednávanie nie je potrebné nariaďovať, ak to ustanovuje tento zákon), jeho § 378 ods. 1 (podľa ktorého na konanie na odvolacom súde sa primerane použijú ustanovenia o konaní pred súdom prvej inštancie, ak tento zákon neustanovuje inak) a § 385 ods. 1 zákona, o ktorom je reč (podľa ktorého na prejednanie odvolania nariadi odvolací súd pojednávanie vždy, ak je potrebné zopakovať alebo doplniť dokazovanie alebo to vyžaduje dôležitý verejný záujem).

12. Z už vyššie citovanej časti odvolania žalobkyne proti rozsudku súdu prvej inštancie, zamietajúcemu jej žalobu, celkom jednoznačne vyplýva záujem tejto strany sporu na elektronickej komunikácii s ňou a to i v prípadoch, v ktorých jej nejde o informáciu o očakávanom čase a mieste vydania konečného rozhodnutia (o jej odvolaní). Z takto formulovanej žiadosti by podľa dovolacieho súdu bolo treba dovodiť [i za pomoci argumentu právnej logiky „a minori ad maius“ (od menšieho k väčšiemu)] záujem strany sporu, ktorá takúto požiadavku uplatnila, na tom, aby ju súd ňou požadovaným spôsobom informoval o tom, že mieni rozhodnúť (vo veci samej) aj vtedy, ak by príslušné podanie výslovne i požiadavku na oznámenie tiež času a miesta verejného vyhlásenia rozsudku neobsahovalo (pričom tentoraz ani nešlo o taký prípad;). Nie je tu pritom rozhodujúce, že súd (v tomto prípade odvolací) k verejnému vyhláseniu rozhodnutia pristupuje po urobení si predbežného záveru o nepotrebnosti opakovania ani dopĺňania dokazovania i o neexistencii verejného záujmu vyžadujúceho si pojednávanie (a takto aj za stavu obmedzenia sa pri verejnom vyhlasovaní rozhodnutia na samotný takýto akt) a že správnosť takéhoto predbežného záveru a prípadné zotrvanie na ňom (či naopak ustúpenie od neho) je aj vecou kvality odvolacej argumentácie, ale význam tu má len to, že v prípade existencie požiadavky strany sporu na komunikáciu elektronicke je povinnosťou súdu na takúto požiadavku strany sporu reflektovať.

13. Pretože však v prejednávaní veci k rešpektovaniu vykladanej úpravy pred rozhodnutím odvolacieho súdu napadnutým rozsudkom nedošlo (resp. opak zo spisu nevyplýva, keď najmä bezprostredne za predkladacou správou a potvrdením o prijatí veci odvolacím súdom nasleduje už len úprava na verejné vyhlásenie rozhodnutia bez špecifického pokynu na upovedomenie podľa § 219 ods. 3 vety druhej C. s. p. v spojení s § 378 ods. 1 rovnakého zákona, ako aj zodpovedajúce oznámenie a úradný záznam o dobe jeho zverejnenia na úradnej tabuli súdu), jeho nesprávnym procesným postupom došlo k porušeniu práva žalobkyne na spravodlivý proces (tu prinajmenšom v rovine I. získania vedomosti neskoršej dovolateľky o zámere odvolacieho súdu o odvolaní rozhodnúť bez nariadenia pojednávania a II. poskytnutia odvolateľke ešte ostatnej možnosti argumentovať v prospech a/ nesprávnosti rozhodnutia súdu prvej inštancie a/ alebo b/ potreby doplnenia, či zopakovania dokazovania).

14. Prakticky identické závery inak najvyšší súd sformuloval, napr. vo svojom uznesení v obdobnej veci z 27. januára 2022 sp. zn. 6 Cdo 21/2019 a pretože na nich nevidí dôvod nič meniť, i na takéto rozhodnutie týmto odkazuje.

15. Nakoľko zhora akcentované zásadné procesnoprávne pochybenie odvolacieho súdu sa týkalo len jeho postupu (nie aj súdu prvej inštancie) a nešlo ho napraviť inak, než kasačným rozhodnutím dovolacieho súdu, dovolací súd ani nemal inú možnosť, ako dovolaním napadnutý rozsudok odvolacieho súdu zrušiť (§ 449 ods. 1 C. s. p.) a vec mu vrátiť na ďalšie konanie (§ 450 C. s. p.); pričom v takomto prípade sa už v súlade so svojou ustálenou rozhodovacou praxou a z logiky konštrukcie dovolacieho konania nezaoberal dovolacími námietkami týkajúcimi sa právneho posúdenia veci.

16. Ak dovolací súd zruší rozhodnutie a ak vráti vec odvolaciemu súdu alebo súdu prvej inštancie na ďalšie konanie, rozhodne tento súd o trovách pôvodného konania a o trovách dovolacieho konania (§ 453 ods. 3 C. s. p.).

17. Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok